

	Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка Природничо-економічний факультет Кафедра біології та екології Силабус навчальної дисципліни «Екологічний туризм та рекреація»
---	---

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Екологічний туризм та рекреація Мова викладання – українська.
Викладачі	Любинський Олександр Іванович, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри біології та екології
Профайл викладачів	Любинський О.І. https://biolog.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/
E-mail	Любинський О.І. liubynskyyi.oleksandr@kpnu.edu.ua
Консультації	Любинський О.І., середа 16.00–17.00 Місце проведення консультацій – 13 аудиторія (корпус №4), платформа MOODLE.

2. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна удосконалює спеціальні компетентності здобувача ступеню вищої освіти - магістр.

3. Мета і цілі курсу

Мета дисципліни є теоретична і практична підготовка здобувачів в галузі екологічного туризму та рекреації, оволодіння знаннями у цих галузях та можливість їх використання у професійній діяльності.

Основні завданнями вивчення дисципліни:

- ознайомлення з основними формами екотуризму та його змістом;
- отримання уявлення про історію та географію екотуризму;
- оволодіння знаннями про засади екотуристичної діяльності;
- ознайомлення з теоретичними засадами рекреації та соціально-економічними проблемами рекреаційного природокористування;
- оцінка рекреаційного потенціалу та рекреаційних ресурсів.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 01	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 03	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 06	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 07	Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 01	Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
СК 02	Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.
СК 06	Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
СК 07	Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.
СК 08	Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації на основі інноваційних підходів у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
СК 09	Здатність самостійно розробляти екологічні проєкти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.
СК 10	Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.
СК 11	Здатність застосовувати сучасні методи та критерії для оцінки наслідків планованої діяльності на природні екосистеми.
СК 12	Здатність впроваджувати і застосовувати природозберігаючі технології, визначати їх ефективність та відповідність екологічним нормативам.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний). Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунків для проведення відеозанять.

5. Результати навчання

Здобувачі ВО мають отримати наступні програмні результати.

ПРН 01	Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проєктами.
ПРН 03	Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.
ПРН 06	Виявляти фактори, що визначають формування ландшафтно-біологічного різноманіття.
ПРН 07	Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.
ПРН 10	Уміти застосовувати програмні засоби, ГІС-технології та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень.

ПРН 13	Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.
ПРН 15	Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проєктів.
ПРН 22	Брати участь у розробці проєктів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.
ПРН 23	Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проєктів.

Здобувач ВО повинен знати:

- рушійні сили, які визначали і продовжують визначати розвиток екотуризму;
- причини зародження і подальшого розвитку екотуризму;
- основи екотуристичної діяльності;
- об'єкти екотуризму;
- теоретичні засади рекреації;
- соціально-економічні проблеми рекреаційного природокористування.

Здобувач ВО повинен вміти:

- застосовувати набуті знання у своїй майбутній професії;
- розробляти перспективні проєкти розвитку екотуризму;
- оцінювати рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси.

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма здобуття вищої освіти
Освітньо-професійна програма	Екологія, всі ОП
Рік навчання / рік викладання	Перший/2025-2026
Семестр вивчення	2
Кількість кредитів ЄКТС	4,0
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	32
Лекційні заняття	16
Практичні заняття	16
Самостійна робота	88
Форма підсумкового контролю	залік

6. Пререквізити курсу

Дисципліни-пререквізити:

Вивчення дисципліни базується на засадах інтеграції теоретичних і практичних знань, отриманих студентами при вивченні загально - освітніх фундаментальних дисциплін.

7. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу потребує використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE.

8. Політика курсу

Відвідування занять. Очікується, що здобувачі відвідуватимуть лекційні та лабораторні заняття. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<http://kpmu.edu.ua/pravylyla-vnutrishnoho-rozporядku/>) та етичних норм поведінки.

Очікується, що здобувачі дотримуватимуться термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. За несвоєчасно подані роботи / завдання (з порушенням визначених термінів) знижуватимуться бали.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання модульної контрольної роботи (МКР) або самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за лабораторні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що здобувачі поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього лабораторного заняття з дисципліни. Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем ВО питань плану. Відпрацювання пропущеного лабораторного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття й виконання запланованих завдань.

Очікується, що здобувачі не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка <https://drive.google.com/file/d/1vwOb8sJzVjHpAnrAmFADtNQWYUhJny-R/view>.

Очікується, що роботи здобувачів будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших здобувачів ВО становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час контрольних робіт заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача та фактів списування є підставою для її незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).

Неформальна освіта. Визнання КПНУ ім. І. Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти регламентовано «Порядок визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)». (<https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>)

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі можуть послуговуватися бібліотекою університету, кафедр біології та екології, географії та методики її викладання, інтернетними ресурсами. Здобувачі ВО заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Комунікування з викладачем. Спілкування з викладачами здійснюється під час лекційних і лабораторних занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо). Очікується, що здобувачі ВО будуть задавати викладачам запитання, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу. Викладачі щотижня проводять консультації.

9. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма здобуття вищої освіти					
	усього	зокрема				
лк		пз	лаб.	інд.	с.р.	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні, правові основи туризму. Об’єкти екотуризму						
Основні поняття і терміни. Завдання і функції.	10	1	1			8
Історія екотуризму	10	1	1			8
Ресурси екотуризму	12	2	2			8
Формування і проведення екотурів	12	2	2			8
Безпека в екотуризмі	12	2	2			8
Природа, як головний об’єкт екотуризму. Природа України	10	1	1			8
Об’єкти ПЗФ та їх використання в екотуризмі. Екотуристична діяльність.	12	1	1			10
Змістовий модуль 2 Рекреація						
Теоретичні засади рекреації. Загальне уявлення про рекреацію. Соціально-економічні проблеми рекреаційного природокористування.	14	2	2			10
Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси. Загальне уявлення про рекреаційну діяльність. Принципи і методи комплексної оцінки рекреаційних ресурсів.	14	2	2			10
Екологічний туризм та рекреація на природозаповідних територіях Хмельницької області	14	2	2			10
Разом годин	120	16	16			88

10. Система оцінювання та вимоги

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам:

Поточний і модульний контроль (100 балів)				Сума
Поточний контроль 30 балів		Самостійна робота	МКР	100
Зм1	Зм2	20 балів	50 балів	
15	15			

Поточний контроль (30 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів ВО на навчальних заняттях – 12 (https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view)

Здобувачу, який не виконав поточних завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач ВО, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і

має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непередбаченою або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості завдання за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, здатний виконати завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати факти, явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання практичних завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми.
	8	Знання здобувача досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить предметні поняття, категорії; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати особливості процесів, фактів, явищ; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки методики навчання біології; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї діяльності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Самостійна робота (20 балів)

Перевірку питань й завдань самостійної роботи, які здобувачі готують на практичні заняття, здійснює викладач, який їх проводить. Контроль за іншими видами самостійної роботи здійснює лектор на консультаціях.

Самостійна робота передбачає опрацювання матеріалу лекційних занять, попередню підготовку до практичних занять; виконання завдань і вправ в позааудиторний час; підготовку до обговорення окремих теоретико-практичних тем; самостійне вивчення окремих теоретичних

тем курсу; підготовка до написання модульної контрольної роботи; відвідування консультацій (згідно з графіком консультацій кафедри).

Здобувачі, які за виконання завдань СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання СР на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

	Критерії	Бали
МКР 20 балів	Рейтингових балів, ставиться, якщо завдання МКР виконано не в повному обсязі; мають місце помилки; відповіді на запитання даються не в повному обсязі.	12 – 13
	Рейтингових балів, ставиться, якщо завдання МКР виконано в повному обсязі, відповіді на запитання даються по суті, але не в деталях.	14 – 17
	Рейтингових балів, ставиться: при виконанні МКР у повному обсязі, відповіді на запитання вичерпні й аргументовані; оформлення відповідає вимогам.	18-20

Модульна контрольна робота (50 балів)

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати.

Здобувачі, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

	Критерії	Бали
МКР 50 балів	Рейтингових балів, ставиться, якщо завдання МКР виконано не в повному обсязі; мають місце помилки; відповіді на запитання даються не в повному обсязі.	30 – 37
	Рейтингових балів, ставиться, якщо завдання МКР виконано в повному обсязі, відповіді на запитання даються по суті, але не в деталях.	38 – 44
	Рейтингових балів, ставиться: при виконанні МКР у повному обсязі, відповіді на запитання вичерпні й аргументовані; оформлення відповідає вимогам.	45-50

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (100 балів)

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача вищої освіти на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації здобувачем вищої освіти поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непередбаченою або недостатньою підготовленістю до них.

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни)

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	зараховано
82-89	B (добре)	
75-81	C (добре)	

67-74	D (задовільно)	не зараховано
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

11. Література

- 1.Вишневецький В.І. Екотуризм. К.: Інтерпес ЛТД, 2015. 140 с.
- 2.Дмитрук О.Ю., Дмитрук С.В. Екотуризм. К.: Альтерпрес, 2009. 358 с.
- 3.Семенов В.Ф. Туристичне країнознавство: навчальний посібник. Херсон: АТ Гринь, 2013. 425 с.
- 4.Семенов В.Ф., Назаренко О.В. Географія туризму: навчальний посібник. Одеса: Атлант, 2016. 405 с.
- 5.Воробйова О. А. Екологічний туризм як чинник сталого розвитку природно-заповідних територій. Екологічні науки. 2012. № 2. С. 119-129.
- 6.Гайченко В.О., Семенов В.Ф. Негативні наслідки сучасного масового туризму для екологічної безпеки країн світу. Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України. Одеса: Одеський національний економічний університет, 2018. С.599-604.
- 7.Дмитрук О. Ю. Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу: навч. пос. К. : Альтерпрес, 2004. 192 с.
- 8.Екотуризм. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Екотуризм>.
- 9.Колесніченко В.С., Семенов В.Ф. Управління регіональним розвитком туризму в сучасних умовах // Регіональна економіка та управління. 2019. №6(13). С.40-46.
- 10.Мальська М. П., Худов В. В. Туристичний бізнес. Теорія і практика: підручн. URL: http://pidruchniki.com/14740508/turizm/kontseptsiya_funktsiyi_turizmu.
- 11.Семенов В.Ф. Екологізація економіки регіону. Одеса: Оптимум, 2002. 232 с.
12. Теодорович Л. Екологічний туризм у НПП України: теоретичні та практичні аспекти. Вісник Львівського університету. Серія географічна. 2013. Вип.41. С.318-330.
- 13.Функції туризму в суспільстві [URL: http://studopedia.com.ua/1_303515_funktsii-turizmu-v-suspiilstvi-sotsialna-gumanitarna-ta-ekonomichna.html].
- 14.Шкарупа А. К. Екологічний туризм : сутність та перспективи розвитку в Україні URL: http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/10_shkarupa.htm.
- 15.Андрєєва О. В. Фізична рекреація різних груп населення : [монографія].К. : ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2014. 280 с.
16. Кушнірук Ю.С. Рекреація та курортологія: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2012. 146 с.
- 17.Величко В. В. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 202 с.
- 18.Любинський О., Касіяник І., Касіяник Л., Яцемірська Н., Якубаш Р. Науково-теоретичні та практичні аспекти розвитку екотуризму національного природного парку «Подільські Товтри». Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: географія. Тернопіль: СМП "Тайп". № 2 (випуск 55). 2023. С.17-25.

19.Любинський О. І., Качмар О. І. Еколого-економічна оцінка рекреаційної діяльності НПП «Яворівський». Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія Екологія. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. Вип. 6, С. 53-63

12. Інформаційні ресурси та джерела

http://www.nbu.gov.ua	Бібліотека ім. В.І.Вернадського
http://www.ukrcenter.com	Український центр
http://lib.meta.ua	Бібліотека
biblioteca@kpnpu.edu.ua	Бібліотека Кам'янець-Подільського НУ імені Івана Огієнка
http://www.menr.gov.ua	Сайт Міністерства екології та природних ресурсів України.
http://www.mincult.gov.ua	Сайт Міністерства культури України.
http://www.unwto.org	Сайт Всесвітньої туристичної організації ООН.
http://www.ecotourism.org	Сайт Міжнародної екотуристичної організації.
http://www.intour.com.ua	Сайт журналу “Міжнародний туризм”.
http://www.meteo.com.ua	Сайт Українського гідрометцентра.